Československý odboj a poľná pošta légií

Krátko po vypuknutí vojny sa situácia vojakov na bojiskách vyostrila. Do zvláštneho postavenia sa dostávali slovenskí a českí vojaci bojujúci pod zástavou rakúsko-uhorskej monarchie. Nimi zasielané správy podliehali kontrole. Cenzúra sa zväčšila po začiatku pôsobenia domáceho i zahraničného odboja. Zložité bolo spojenie so všetkými odbojovými jednotkami, najmä na východnom fronte, kde sa organizovala veľká skupina československých legionárov z radov vojakov. Na prepravu poľnej pošty využívali spočiatku francúzskych a talianskych vojnových poštových kuriérov. Najkomplikovanejšie bolo spojenie a preprava pošty československých légií v Rusku, ktoré boli založené z pôvodne dobrovoľných zborov českých a slovenských zbehov. Ich pôsobenie na ruskom území, ako aj cesta do vlasti bola po októbrovej revolúcii 1917 veľmi ťažká. V čase, keď boli légie lokalizované pri železničnej trati pri toku rieky Volgy v blízkosti pohorí Ural a Bajkal, bola československými vojskami zriadená poľná pošta. Zaviesť sa mala pravidelná preprava korešpondencie. Ústredie bolo zriadené v poštovom vlakovom vozni na stanici v Čeljabinsku a jej pomenovania „Polní pošta Čechovojsk“ bolo umiestnené na vozni tabuľkou. Prvý vagón vlakovej pošty bol zo stanice Čeljabinsk vypravený 17. septembra 1918.

(A)

Pohľadnica adresovaná do Prievidze 28. máj 1916 (A, B).

(B)

V jednoduchých drevených vagónoch bola prepravovaná vlaková pošta československých légií. Vypravená bola celkom 480 krát a prechádzala územiami ťažkých bojov. Súčasťou poštovej vlakovej súpravy boli dvaja zamestnanci pošty.

Po oslobodení sibírskeho mesta Vladivostok, začali prepravu poľnej pošty zabezpečovať pod názvom „Poľná pošta československá a spojeneckých vojsk“, pričom ju mohli používať aj anglické, francúzske, talianske a japonské vojská.

Poľná pošta vydávala vlastné dopisnice, pohľadnice, korešpondenčné lístky a dokonca aj predtlačené poštové známky. Kým boli vojaci českej a slovenskej národnosti súčasťou rakúsko-cisárskeho vojska boli poštové zásielky prepravované bezplatne. Po založení légií na ruskom území podliehala poľná pošta plateniu podľa sadzobníka ruskej pošty. Pre dobročinné účely vydala československá poľná pošta vlastné legionárske poštové známky. Do oficiálneho poštového styku boli známky vydané 14. januára 1920.

Činnosť poľnej pošty bola ukončená v roku 1921. Pôsobenie poľnej pošty oceňovali aj zahraniční velitelia, pretože práve touto korešpondenciou sa na celom svete dozvedeli o ťažkom živote obyčajných ľudí a o strastiplnej ceste frontových vojakov.

(A)

Pohľadnica adresovaná do Prievidze medzinárodnou poštou č. 89 z 31. mája 1916 (A, B).

(B)

Otázka: **V ktorom meste bolo zriadené ústredie poľnej pošty československých légií?**

Spracovala: Mgr. Ing. Jana Oswaldová

© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza 2014